

CÍM: „Kívülállók felelőssége” – A másság elfogadása és a beavatkozás lehetőségei

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A foglalkozás végére a tanulók képesek lesznek:

- felismerni a kirekesztés és megkülönböztetés különböző formáit;
- megérteni, milyen szerepe és felelőssége lehet a „bystandernek” (kívülállónak);
- érzelmi és erkölcsi szinten reflektálni saját viselkedésükre kirekesztő helyzetekben;
- különböző megoldási lehetőségeket kidolgozni a beavatkozásra;
- párhuzamot vonni a történelmi események és a mindennapi tapasztalataik között.

KORCSOPORT:

14–17 éves diákok (7–10. évfolyam)

IDŐTARTAM:

60–90 perc

SZÜKSÉGES ANYAGOK ÉS ESZKÖZÖK:

- Videó: *Kátai Szilveszter tanúságtétele*
 - Rövid verzió: <https://youtu.be/Qwu886Q8IKg>
 - A teljes interjú: <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn50810>
- Szerepkártyák a diákok számára („Bandi”, „Aranka néni”, „osztálytárs”, „tanár”, stb.)
- Tábla, filcek
- Kártyák „nyitott ajtó / zárt ajtó”, emoji, kapcsolódás szimbólummal
- Papír, írószerszám a reflexiókhoz
- Jelmezek, díszletek, kellékek (sárga csillag, szendvics)

FELHASZNÁLT FORRÁSOK:

Kátai Szilveszter tanúvallomása (ld. linkek fent)

ÓRAVÁZLAT FORGATÓKÖNYV

1) Bevezetés (10 perc)

A keretektől függően (történelemóra, témanap, projektnap stb.) a bevezető beszélgetés fókuszát eltérő lehet. Ajánlott témák:

- A holokausztról tanultak áttekintése
- A holokauszt előzményei, hétköznapi problémái
- Rövid beszélgetés a „másság” fogalmáról – mit jelenthet, mikor találkoztunk vele?
- „Kószolgatás” – mi történik, ha valakit csak „próbálgatunk”, „nem akarunk rosszat”, „csak mókázunk”...
- Ki a felelős egy iskolai bántalmazásért?

2) Fő tanulási tevékenység (45–60 perc)

A csoportlétszámtól és a facilitátorok számától függően a két csoport dolgozhat párhuzamosan, vagy egymás után, illetve a két történet egyike önállóan is feldolgozható (a diákok vagy a pedagógusok választása alapján).

- **1. lépés:** A tanár bemutatja az első klipet Kátai Szilvesztertől („Bandi története”).
- **2. lépés:** Véletlenszerű vagy irányított szerepkiosztás a szerepkártyákkal (pl. tanár, diák, Bandi, Aranka néni stb.).
 - a diákok szabadon választhatnak, hogy szerepet szeretnének kapni, vagy egyéb módon vesznek részt a munkában (belső hangként, kommentátorként stb.)
- **3. lépés:** A klip újranezése a szerepek szemszögéből:
 - Mit érezhetett az adott szereplő?
 - Mit gondolhatott?
 - Miért nem szólt / avatkozott közbe?
- **4. lépés:** Szociometriai felállítás – a tanulók helyezkedjenek el a teremben aszerint, mennyire tartják magukat felelősnek a történetben szereplő eseményekért.
- **5. lépés:** Variációk megbeszélése:
 - „Mi történhetett volna másként?”
 - „Mi lett volna a legbiztonságosabb / legigazságosabb megoldás?”
 - Szavazás a legjobb alternatívára.

3) Visszajelzés (10 perc)

- Közös beszélgetés:
 - Milyen érzéseket keltett bennetek a történet?
 - Ismertek hasonló helyzetet a saját életetekből?
 - Mit tehet egy „bystander” – mikor és hogyan érdemes közbelépni?

- Kapcsolás a jelenhez: a kirekesztés formái ma (iskolai zaklatás, online tér, társadalmi sztereotípiák).

4) Házi feladat (opcionális)

- Írjanak egy rövid naplóbejegyzést:
„Egy helyzet, amikor valakit bántottak a közelemben – mit tettem, és mit tennék ma másként?”

INKLUZIÓS MEGJEGYZÉSEK (OPCIONÁLIS)

A foglalkozás lehetőséget ad arra, hogy különböző háttérű és érzékenységsű diákok biztonságos környezetben osszák meg tapasztalataikat.

- A tanár figyeljen az érzelmileg megterhelő tartalmakra, és biztosítson lehetőséget visszavonulásra vagy külön feldolgozásra.
- A szerepjáték során mindenki választhasson, hogy aktívan szerepel vagy megfigyelőként vesz részt.
- A reflektív feladatok segítik a diákokat abban, hogy saját tempójukban és biztonságos módon dolgozzák fel az élményt.